

Магльований А.В.

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

СИСТЕМНО-РЕЛЯЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВНЗ

Розглянуто питання професійно-прикладної фізичної підготовки, як засобу формування психофізичної готовності студентів вищих освітніх установ до майбутньої професійної діяльності. На основі аналізу й узагальнення даних науково-методичної та спеціальної літератури теоретично визначено аспекти формування професійних здібностей у студентів ВНЗ в процесі спеціалізованої фізичної підготовки та з'ясовано сутність даної дефініції. Визначено базові чинники, які забезпечують ефективне набуття студентами професійних здібностей та їхню дієву реалізацію, для забезпечення успішної професійної діяльності.

Ключові слова: студент, професійно-прикладна фізична підготовка, здібності, якості, фізичне виховання, професійна діяльність.

Магльований А.В. Системно-реляционной поход к вопросу формирования профессиональных способностей в процессе профессионально-прикладной физической подготовки студентов вузов. Рассмотрены вопросы профессионально-прикладной физической подготовки, как средства формирования психофизической готовности студентов высших образовательных учреждений к будущей профессиональной деятельности. На основе анализа и обобщения данных научно-методической и специальной литературы теоретически определены аспекты формирования профессиональных способностей у студентов вузов в процессе специализированной физической подготовки и установлена сущность данной дефиниции. Определены ключевые факторы, которые обеспечивают эффективное овладение студентами профессиональными способностями и их качественную реализацию, для обеспечения успешной профессиональной деятельности.

Ключевые слова: студент, профессионально-прикладная физическая подготовка, способности, качества, физическое воспитание, профессиональная деятельность.

Maglovanyi A.V. Systemic-relational trek to the issue of formation of professional abilities in the process of professional-applied physical preparation of students of university. The questions of professional-applied physical training as means of formation of psychophysical readiness of students of university for the future professional activity with current transformation industries is considered. The theoretically defined aspects of the formation of professional abilities meet the requirements of modern university students in the specialized physical training and found the essence of this definition on the basis of theoretical analysis and experimental verification. It was found that the basis for the formation of professional abilities should be system-relational approach as a system factor of development of professionally significant qualities of students meet the needs of modern production. In this context, defines the basic factors forming the basis of scientifically based methodology professional-applied physical training. Which provide an effective acquisition of professional abilities of students and their effective implementation to a successful career. The question professional-applied physical training students, suggests the need to review the current approaches to the issue of formation of professional skills with the modern transformation of many sectors of the economy consideration of the basic aspects. In general, the results of scientific and methodical literature, the study of the current state of professional-applied physical training that provides effective training the students to professional work, confirm the need for profiling of formation of professional abilities students of university with current changes in the industry on the basis of the requirements of this.

Key words: student, professional-applied physical training, ability, quality, physical education, professional activity.

Концептуальні положення щодо змісту та організації професійної підготовки майбутніх фахівців у вищих освітніх установах базуються на засадах Конституції України та Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту, Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття»), Національної доктрини розвитку освіти України. Базові положення цих документів визначають потребу забезпечення підготовки кваліфікованих кадрів, здатних до творчої праці, професійного розвитку, освоєння та впровадження наукоємних та інформаційних технологій, конкурентоспроможних на ринку праці. Численні наукові праці [1-16] наголошують, що успіх підготовки фахових спеціалістів залежить від багатьох факторів, одним з яких є система професійно-прикладної фізичної підготовки (далі ППФП) в процесі фізичного виховання у ВНЗ. В умовах переорієнтації системи професійної підготовки фахівців на підвищення її якості для задоволення потреб сучасного виробництва розширюється коло актуальних питань такого виду фізичної підготовки. Згідно чисельним емпіричним даним [1-16] загальна фізична підготовка не знаходить безпосереднього застосування в процесі праці, а лише створює передумови для успішної професійної діяльності, опосередковано проявляючись у ній через такі фактори, як стан здоров'я, ступінь фізичної тренуваності, адаптації до умов праці, тощо. Оновлені цілі сучасної вищої школи, у відповідності з потребами сучасного суспільства, зумовлюють актуальність проблеми реалізації та задоволення у процесі ППФП конкретних професійних вимог рухової специфіки та психофізіологічних характеристик висококваліфікованих спеціалістів. Саме тому, на сучасному етапі значущою проблемою в процесі фізичного виховання студентів у вищих освітніх установах є професійне профілювання навчальних занять. Як зазначають авторитетні наукові джерела [2, 3, 5-8, 11], підвищення якості майбутніх фахових спеціалістів в процесі їхньої професійної підготовки вимагає розвитку специфічних професійних здібностей, необхідних для ефективного оволодіння конкретними професіями. У зв'язку з цим, на сьогодні гостро повсталася проблема створення нової системи впровадження якісної профілюючої фізичної підготовки, і з цим згідна переважна більшість

науковців [1, 6, 10-14].

Питання забезпечення високого рівня професійної готовності студентської молоді є предметом наукового пошуку багатьох науковців галузі [1-16]. В останні роки значно зріс обсяг, покращилися зміст і якість наукових робіт, присвячених дослідженню питань ППФП студентської молоді. Проведений аналіз ситуації у дослідженнях цього питання [1-16] дає змогу зробити висновок, що готовність студентів використовувати засвоєні знання, уміння, навички у конкретній професійній діяльності для розв'язання практичних і теоретичних задач, визначається як інтегрований результат формування професійних здібностей. Аналітичний аналіз останніх досліджень і публікацій з означеного питання [1-16] засвідчив, що саме це є провідним чинником, який обумовлює **ступінь успішності будь-якої професійної діяльності**. Проте, на сьогодні у теорії і практиці ППФП ще недостатньо обґрунтовані і розроблені основні концептуальні вимоги до всіх напрямків підготовки фахівців, що знижує ефективність підготовки спеціалістів у ВНЗ. Актуальність питання формування специфічних професійних здібностей у студентів ВНЗ обумовлена тим, що при великій кількості робіт методичної спрямованості ППФП, визначені конкретні питання не ставилися і не піддавалися експериментальному дослідженню із урахуванням трансформацій соціальних замовлень сьогодення та тенденціям розвитку професійної діяльності на забезпечення високоякісних фахівців згідно із соціально-економічним розвитком суспільства. Водночас, ряд науковців [4, 6, 9, 14] зазначають невідповідність чинного змісту ППФП специфіці майбутньої фахової діяльності. Важлива соціальна значущість вищезазначеної проблеми для забезпечення високого рівня професійної готовності студентської молоді, здатної якісно працювати на виробництві, й обумовили вибір теми та напрямку дослідження.

Мета роботи – теоретичний аналіз сучасних аспектів формування професійних здібностей у студентів ВНЗ в процесі їхньої професійно-прикладної фізичної підготовки.

Методи дослідження: теоретичний аналіз, систематизація, порівняння різних поглядів на досліджувану проблему, узагальнення даних науково-методичної та спеціальної літератури, загально-наукові методи теоретичного рівня: аналогія, аналіз, синтез, абстрагування, індукція.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проведений аналіз ситуації у дослідженнях питання ППФП студентів ВНЗ [1-16] дає змогу зробити висновок що провідну роль в його організації повинне відігравати особистісно-орієнтована ППФП, що дає можливість створити сприятливі умови для забезпечення оволодінням професійних здібностей студентами та успішної їх реалізації. Означене відповідно є основою забезпечення ефективної інтеграції сформованих прикладних знань, фізичних, психічних, спеціальних якостей, умінь, навичок у процесі майбутньої професійної діяльності. Вважаємо, що сама сутність поняття «*професійні здібності*» є найменш визначеним з погляду його співвідношення із загальними і спеціальними здібностями. Однак, на основі узагальнення думок з цього приводу [2, 3, 5-8, 14], можна вважати, що воно має відображати зазначені дві властивості особистості і характеризувати індивідуально-психологічні можливості суб'єкта діяльності, успішно освоювати і виконувати трудову діяльність на всьому професійному шляху з урахуванням особливостей розвитку особистості і зміни вимог конкретної діяльності. При цьому, як зазначено [3, 6], успішність освоєння і реалізації трудової діяльності визначається не тільки станом психофізичної готовності, але й розвитком психомоторних процесів, що характеризують здібності та визначають ефективність навчальної та подальшої трудової діяльності.

У практиці фізичного виховання доволі часто в поняття «*професійні здібності*» включають не тільки характеристики здібностей, але й специфічні особливості конкретної професії. Згідно з твердженням фахівців [3, 6, 14], що основою формування професійних здібностей повинен бути системно-реляційний підхід як системоутворюючий чинник розвитку професійно значущих якостей студентів. У цьому ракурсі існують різні позиції та концепції щодо розвитку професійних здібностей у процесі ППФП, які забезпечують їхню здатність якісної зміни відповідно з вимогами сьогодення. На думку спеціалістів [2, 6, 14], уся сукупність якостей особистості, а також цілий ряд фізичних, антропометричних, фізіологічних характеристик, що визначають успішність навчання і професійної діяльності, одержали назву «*професійно важливої якості*». Конкретний перелік цих якостей для кожної професійної діяльності специфічний за їхнім складом, за необхідним ступенем виразності, за характером взаємозв'язку, тощо. Загалом цей перелік визначається за результатами аналітичного аналізу конкретного виду діяльності і складання, на цій основі, професіограми. У професіограмі, на кшталт семантичної моделі, представляється комплексний, систематизований і всебічний опис об'єктивних характеристик професії і сукупності значущих у ній професійних здібностей [13]. Зазначене передбачає, що при розробці ППФП студентів конкретної професії загальні положення ППФП, мають бути визначені саме професіограмою. Водночас, як вважають авторитетні науковці [3-6, 13], вони повинні доповнюватися більш поглибленими психофізіологічними дослідженнями на робочих місцях із застосуванням методик, які використовуються у фізіології, психології, гігієні праці та спортивному тренуванні. На думку спеціалістів [2, 4-6, 11], такі дослідження мають мати перманентний характер, що забезпечує накопичення наукового матеріалу з урахуванням тих постійних змін, які відбуваються в усіх галузях народного господарства під впливом науково-технічного прогресу й, відповідно, вимагають належного рівня формування професійних здібностей у фахових спеціалістів.

На основі теоретичного аналізу [1-16] та узагальнення практичного досвіду встановлено, що інформаційну і методичну основу системи ППФП для забезпечення необхідного формування професійних здібностей у студентів, складають глибокі знання змісту і умов професійної діяльності, правильні уявлення про вимоги професій до психофізіологічних та особистісних якостей, а також оцінка індивідуально-психологічних особливостей, порівняння одержаних результатів з вимогами різних видів діяльності до особистості працівника. Ці чинники визначають необхідну конкретність, цілеспрямованість й науково-методичну забезпеченість професійної орієнтації системи ППФП. Остання не може бути цілеспрямованою й ефективною без чітких, науково обґрунтованих даних про специфіку професій та їхніх вимог до особистісних психофізіологічних якостей фахівців. На сьогодні наукового обґрунтування методикою ППФП студентів з урахуванням перелічених чинників та факторної структури професійних здібностей відповідно до сучасних змін у промисловості взагалі не існує. Останнє, згідно думки В. І. Ильїніча (1999), Л. П. Пилипея (2009), В. А. Кабачкова (2010), насамперед вимагає визначення переліку провідних фізичних якостей, психофізіологічних функцій та рухових навичок, які визначають успішність професійної діяльності спеціалістів визначеного професійного профілю. Водночас, вчені одностайні у думці [1-3, 5-8, 13, 14], що розвиток фізичних якостей повинен бути органічно інтегрованим у розвиток спеціалізованих

властивостей, необхідних для успішного оволодіння тією або іншою професією. Вважається, що це вимагає вивчення ефективності професійної діяльності представників різних спеціальностей і визначення якою мірою її дієвість залежить від рівня розвитку тих чи інших професійних здібностей. З цієї диспозиції встановлено, що успішне освоєння професії можливе лише за наявності відповідності певних психофізіологічних якостей, специфічним вимогам, пред'явленим виробничими процесами саме до цих професійно важливих якостей. На підставі виявлення таких якостей і фізіологічних функцій, необхідних для освоєння конкретних професій, угруповання цих професій їхнього ґрунтового вивчення й формується науково-обґрунтовані методичні основи ППФП. При цьому, як вважають спеціалісти, необхідно враховувати не тільки сьогоdnішній стан і систему виробництва, а й передбачати перспективи розвитку професійних умов і вимог, пов'язаних з розвитком технологій за спеціальностями. Відповідно, разом із удосконаленням технології розробки ППФП, такі заходи будуть спрямовані на раціоналізацію цілісного педагогічного процесу у відповідності до вимог освітньо-кваліфікаційних характеристик. Визначено, що ефективний розвиток професійних здібностей передбачає взаємозалежний і односпрямований розвиток сукупності професійно важливих якостей [3, 6, 8]. Проте, в дійсності всі ці якості розвиваються не завжди в єдності необхідною мірою. Спостерігаються випадки явної дискоординації різних компонентів здібностей – високий рівень розвитку психомоторики при низьких показниках розвитку ряду пізнавальних процесів, виражена мотивація до оволодіння професією при низькому рівні інтелектуальних здібностей, тощо. Означене вимагає виділення в процесі дослідження певного виду професійної діяльності, її типів, форм, дій для ґрунтового опису особливостей виробничого процесу, що розгортається під час їх виконання. На цій основі створюється можливість визначити відповідно до кожної дії необхідний перелік професійних здібностей та вимоги, які ставляться до когнітивних, потенційних чи психомоторних здібностей щодо здатності фахівця забезпечити успішне виконання цих дій. У цьому аспекті зазначимо значну обмеженість ефективних спеціалізованих інформаційно-методичних систем, практична реалізація котрих у фізичному вихованні студентів ВНЗ забезпечувала цілеспрямований розвиток профілюючих здібностей у процесі їхньої ППФП.

Підсумовуючи все вищесказане та проведений аналіз теоретичного надбання з питань ППФП студентів ВНЗ дозволив визначити низку аспектів, які забезпечують науково-обґрунтований процес формування професійних здібностей в процесі спеціалізованої фізичної підготовки для забезпечення її ефективності у відповідності до вимог сьогоdnення:

- формування якісно нової системи ППФП, яка б забезпечувала підготовку високоякісних фахових спеціалістів, вимагає науково-обґрунтованого профілювання спеціалізованої фізичної підготовки у процесі фізичного виховання студентів ВНЗ, відповідної повною мірою вимогам сучасного виробництва;
- розгляд базових аспектів питання ППФП студентів, дає змогу стверджувати необхідність перегляду чинних підходів щодо питання формування професійних здібностей у процесі спеціалізованої фізичної підготовки з урахуванням сучасних трансформацій чисельних галузей народного господарства;
- необхідність чіткого дотримання особистісної орієнтації ППФП, яка здійснюється з урахуванням специфіки професій та їх вимог до особистісних і психофізіологічних якостей фахівців;
- кількість ефективних інформаційно-методичних систем, які забезпечують ефективний розвиток професійних здібностей у процесі ППФП та їх використання в системі фізичного виховання студентів, дуже нечисленне, що вимагає глибокої наукової розробки.

ВИСНОВКИ. Соціальний та науково-технічний прогрес та сучасні високі темпи розвитку промисловості вимагають постійного удосконалення професійних навичок та здібностей майбутніх фахових спеціалістів.

Результати аналізу науково-методичної літератури, вивчення поточного стану ППФП, що забезпечує ефективну підготовку студентів ВНЗ до професійної діяльності, засвідчують необхідність профілюючого формування професійних здібностей у студентів ВНЗ з урахуванням сучасних трансформацій промисловості на підставі вимог сьогоdnення. Набуття повною мірою студентами професійних здібностей в процесі ППФП є насамперед заданою нормою цієї підготовки, яка є передумовою якісної продуктивної фахової діяльності в подальшому. У цьому контексті визначено ключові чинники, які забезпечують їхнє формування та дієву реалізацію. Загалом, необхідність вироблення чільної стратегії у визначеному керунку вимагає ґрунтового доопрацювання теоретико-методичних основ ППФП студентів ВНЗ. Означене зумовлене тим, що ефективне функціонування суспільства забезпечується наявністю високоякісно підготовлених фахівців, які є спроможними забезпечити високопродуктивність праці.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ вбачаємо в аналізі чинної програми ППФП студентів ВНЗ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Dubohay O. D. Fizychnye vykhovannya i zdorov'ya : navch. posibnyk / O. D. Dubohay, N. N. Zavydivs'ka, O. V. Khanikyants [za zah. red. O. D. Dubohay]. K. : UBS NBU, 2012, 270 s.
2. Y'ly'ny'ch V. Y'. O nekotorykh problemnykh voprosakh PFPF (voprosy teory'y). Teory'ya y' prakty'ka fy'zy'cheskoj kul'tury, 1990, № 3, S. 13-15.
3. Y'ly'ny'ch V. Y'. Professy'onal'no-pry'kladnaya fy'zy'cheskaya podgotovka studentov (nauchno-metody'chesky'e y' organy'zacy'onnye osnovy). M. : Vysshaya shkola, 1999, 144 s.
4. Zaplatyna O. A. Rol' fizycheskoho vospytaniya v podhotovke studentov vuza k budushchey profesyonal'noy deyatel'nosti : dys. na soysk. uch. stepeny kand. ped. nauk : spets. 13.00.08.O. Kemerovo, 2007, 203 s.
5. Kabachkov V. A. Osnovy fy'zy'cheskogo vospytaniya s professy'onal'noj napravlenost'yu v uchebnyx zavedeny'ях proftekhobrazovaniya: avtoreferat dy's. na soy'skany'e nauch. stepeny' d-ra. ped. nauk : specz. 13.00.04 «Teory'ya y' metodology'ya fy'zy'cheskogo vospytaniya, sporty'vnoj treny'rovky' y' ozdorovy'tel'noj fy'zy'cheskoj kul'tury». M., 1996, 40 s.
6. Kabachkov V. A. Professy'onal'naya fy'zy'cheskaya kul'tura v sy'steme nepregrыvnogo obrazovaniya molodezhy' : nauch.-metod. posoby'e. M. : Sovetsky'j sport, 2010, 296 s.
7. Korovy'n S. S. Teorety'ko-metodology'chesky'e osnovany'ya koncepcy'y' professy'onal'noj fy'zy'cheskoj kul'tury.. Teory'ya y' prakty'ka fy'zy'cheskoj kul'tury, 2012, № 2, S. 23–27.
8. Raevsky'j R. T. Professy'onal'no-pry'kladnaya fy'zy'cheskaya podgotovka : [monografiya]. O. : Nauka y' texny'ka, 2008, 224 s.
9. Raevsky'j R. T. Professy'onal'no-pry'kladnaya fizycheskaya podhotovka studentov tekhnicheskikh vuzov: ucheb.

posobye. M.: Vysshaya shkola, 2005, 136 s.

10. Римик Р. В. Професійно-прикладна підготовка учнів професійно-технічних навчальних закладів радіотехнічного профілю: навч. пос. / Р. В. Римик. – Ів. Франківськ : ПНУ ім. В. Стефаника, 2005. – 100 с.

11. Пилипей Л. П. Систематизація напрямків підготовки спеціалістів у ВНЗ згідно з вимогами до професійно-прикладної фізичної підготовки / Л.Пилипей // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – К., 2008. – № 1. – С. 56-64.

12. Пилипей Л. П. Системний підхід до створення професійно-прикладної фізичної підготовки студентів / Л. Пилипей // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – Харків, 2007. – № 4. – С. 119-124.

13. Пилипей Л. П. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів [Текст] : монографія / Л. П. Пилипей. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 312 с.

14. Присяжнюк С. І. Фізичне виховання: теоретичний розділ / С. І. Присяжнюк, В. П. Краснов, М. О. Третяков, Р. Т. Раєвський. – К. : ЦУЛ, 2007. – 193 с.

15. Халайджі С. В. Професійно-прикладна фізична підготовка студентів енергетичних спеціальностей : дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02 / С. В. Халайджі. – Л., 2006. – 268 с.

16. Хомич В. М. Професійно-прикладна фізична підготовка техніків-механіків. : дис... канд. наук з фіз. виховання і спорту : 24.00.02. / В. М. Хомич. – Л., 2009. – 212 с.

Носко Ю.М.

Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У статті актуалізовано проблему фізичного розвитку школярів початкової школи. Досліджено фізичний розвиток учнів 6-10 років. Під час дослідження проведено оцінку фізичного розвитку дітей 6-10 років. У результаті досліджень визначено, що в зазначений віковий період переважна більшість антропометричних параметрів хлопців збільшується. Встановлено поступове збільшення у хлопців життєвої ємності легень (ЖЄЛ).

Ключові слова: фізичний розвиток, антропометрія, динамометрія, життєва ємність легень, учні початкової школи.

Носко Ю.Н. Особенности физического развития учеников начальной школы. В статье актуализирована проблема физического развития школьников начальной школы. Исследовано физическое развитие учеников 6-10 лет. Во время исследования проведена оценка физического развития детей 6-10 лет. В результате исследования определено, что в отмеченный вековой период подавляющее большинство антропометрических параметров ребят увеличиваются. Установлено постепенное увеличение у ребят жизненной емкости лёгких (ЖЄЛ).

Ключевые слова: физическое развитие, антропометрия, динамометрия, жизненная емкость лёгких, ученики начальной школы.

Nosko J. Features of physical development of students of initial school. The problem of physical development of schoolchildren of initial school актуализирована in the article. Physical development of students is investigational 6-10. During research the estimation of physical development of children is conducted 6-10. As a result of researches certainly, that in a marked age-old period swinging majority of anthropometric parameters of guys increase. A gradual increase is set for the guys of vital capacity of lungs (VCL). Physical development changes during all life and predetermined by internal factors, natural environment and social terms. He represents forming of structural and functional properties of organism in ontogenesis. If physical development of children shows a soba the continuous biological process of morphological and functional improvement of organism, then level of physical development of – this concept is valid for one occasion, it is certain for every separate age-old period, that is determined in comparison with normative values, that have an age-old and territorial conditionality, take into account different socio-economic and ecological terms. The attained level of physical development and degree of his harmoniousness are the important criteria of the state of health of schoolchildren. At the same time engaging in a physical culture and sport it follows to consider major facilities improvement of physical development of students. Modern medicine does not know other universal means, except physical exercises, what would stimulate an increase and development of child's organism simultaneously, induced to the improvement a health and carried out a health-correction and curative action at many diseases.

Key words: physical development, anthropometry, dynamometry, vital capacity of lungs, students of initial school.

Постановка проблеми та її актуальність. Фізичний розвиток змінюється протягом усього життя і зумовлюється внутрішніми факторами, природним середовищем та соціальними умовами. Він відображає формування структурних і функціональних властивостей організму в онтогенезі. Якщо фізичний розвиток дітей являє собою безперервний біологічний процес морфологічного та функціонального удосконалення організму, то рівень фізичного розвитку – це поняття разове, певне для кожного окремого вікового періоду, що визначається у зіставленні з нормативними значеннями, які мають вікову та територіальну зумовленість, ураховують різні соціально-економічні та екологічні умови. Досягнутий рівень фізичного розвитку та ступінь його гармонійності є важливими критеріями стану здоров'я школярів. Водночас заняття фізичною культурою і спортом слід вважати найважливішими засобами удосконалення фізичного розвитку учнів. Сучасна медицина не знає іншого універсального засобу, крім фізичних вправ, який би одночасно стимулював зростання і розвиток дитячого організму, спонукав до покращання здоров'я та здійснював оздоровчо-корекційну і лікувальну дію при багатьох захворюваннях. Тому дослідження фізичного розвитку є однією з основних умов раціональної організації фізичного виховання. З іншого боку, фізичний розвиток, як один з об'єктивних показників здоров'я, свідчить про рівень ефективності фізкультурно-оздоровчих заходів.

Аналіз наукових праць, присвячених розв'язанню проблеми. Молодий шкільний вік є одним із найважливіших періодів у процесі формування особистості людини. Саме в цьому віковому періоді закладається і зміцнюється фундамент